

Het Havik broedseizoen 2018

Oss, Herperduin en Maashorst-Noord

Painting Raptor, Mariana del Hoyo, Cusco Peru

Verslagen controle rondes roofvogelinventarisatie

Berry Setton
Heesch 2018
Roofvogelwerkgroep Oss-Uden

Roofvogelronde Oss, Herperduin en Maashorst. 28 februari Oss.

De koudegolf trekt over ons land, temperaturen dalen vandaag en morgen nog verder.

'Giet it oan?' of niet?

Bij het kruispunt in Heesch staat de temperatuur op -4 graden.

De Gebruikelijke fietsroute vandaag in het Osse gebied.

Het havik vrouwtje op **De Stelt** heb ik goed in beeld als ze vanuit de kloostertuin opvliegt. Ze steekt de weg over, een bals geluid hoor ik later als ik het paartje in een boom zie zitten. Dat geluid heb ik eerder gehoord net voor de paring. Een goed begin en dat voordat Paul er bij is.

Samen beginnen bij het putje. We doorzoeken een sperwer gebiedje van uit de oude tijden maar geen bijzonderheden. Veel knaagsporen van eekhoorn we zien ook zijn nest.

Havik putje Oss, niet aanwezig nesten zijn oké . We denken dat hij dit jaar voor het achterste nest gaat kiezen. Er zijn een aantal bomen weggehaald waardoor het nest aan de wegzijde vrijer is komen staan.

Schaatsers op Ganzenven

Herperduin:

Havik Koepelweg. Ook hier keuze uit meerdere nesten. We zien en horen het havik mannetje die wegvliegt

Havik Zevenbergseweg. Ook hier heeft het nest in de lariks de storm overleefd. We hebben de indruk dat het al is opgehoogd. Havik mannetje vliegt van het nest.

Havik Snippenjacht zuid. Het nest in lariks ziet er goed uit. Jammer dat hier toch weer bosomvorming is uitgevoerd, waarom? Ook na voor overleg.

Er vliegt een houtsnip(rode stuit) op als we daar weglopen.

Havik Snippenjacht Oost. We zien poepstrepen van de havik in het Douglas sparrenbosje, dat zien we graag. Vorig jaar niet succesvol.

Havik Ganzenven. Er wordt geschaatst op het ven. Bij het haviksnest enkele poepjes! Ik zie hier een haas wegsurten. geen bijzonderheden. Jawel..., van de imposante Douglas zijn er zestig gekapt. Jammer we vonden hier van de winter met vegetatie clubje bijzondere paddenstoelen want die groeien deze douglassparren. Landschapsbeheer maakt er picknicktafels Waar moet de raaf zijn nest nu maken? We hoorden ze vorig het Ganzenven? Maar nu eerst warmte. We zijn erg afgekoeld opwarmen in de Kriekenput. Warme chocolademelk dat doet wonderen.

Verder naar de Maashorst.

Noordelijke deel, het nest van de havik hoog in de douglasspar is oké. Gelukkig staan deze er nog. We zien een goudhaantje op de grond foerageren op minder dan 2 meter afstand. Daar nemen we even de tijd voor. Geen bijzonderheden.

Poepspoor bij haviksnest Douglasbosje Snippenjacht

Verder sparren, ons onder van! jaar bij en gaan

In het

Van hier richting **Munseheide**

Het haviksnest in de lariks ziet er wat doods uit, goed zichtbaar als je er oog voor hebt. Maar een plukrest van een duif verradt zijn aanwezigheid.

De raven van de Kanonsberg hebben we goed gezien als we langs het nestbosje fietsen. Alle twee roepen ze vanuit een boomtop.

Havik Kanonsberg.

Havik vrouwtje vliegt uit de buurt van het nest. Marjo, dat gaat dit jaar daar weer lukken! Nest is al opgehoogd.

Op weg naar huis denk ik.

Hoe waar is de uitspraak van Rob Bijlsma als ik aan onze Herperduin route terug denk.

De natuur heeft geen beheerder nodig, natuur heeft een beschermer nodig!

Bosomvorming:

Ze halen hier grote stukken bos weg omdat ze ander bos of heide willen creëren. Een doeltype! En dat moet dan weer in stand gehouden worden.

“Laat de strijd los. Ontspan, open je hart en ervaar wat komt.” Jack Kornfield

Is dit de boodschap?

Groet, Berry

**Toch weer opnieuw
Bosomvorming Snippenjacht**

Nog koud.

22 februari Ravenstein.

Wij waren aan de late kant met de inspectie van de nestkast voor de slechtvalk bij Heus in Ravenstein. Er waren geen waarnemingen van slechtvalken ter plekke maar je wilt toch het contact jaarlijks onderhouden. Dus wij zijn weer boven op de hoge toren geweest, met de lift! - *Ge wit ooit nooit nie-*.

Genoten van het prachtig uitzicht over de Maas. De kast was nog in prima staat. In een hoek van de kast enkele poepjes.

We geven dit door bij de receptie waar wij ons gemeld hadden. Leuk was de volgende dag de app van Jan Donkers (ons contact bij Heus) met foto's van een koppel slechtvalken in de lucht boven de toren bij Heus. En de volgende dag zit er eentje al een op het rooster voor de nestkast. Spannend hoe het daar verder gaat.

21 maart Oss.

Wandeling met het vogelclubje van 't Zicht op De Stelt. Wij hebben maandelijks een wandeling met enkele bewoners van 't Zicht. Het is leuk vrijwilligerswerk waar je energie van krijgt. Ook nu zijn we op pad met deze bevlogen natuurliefhebbers. Vorige maand hebben we in de voormalige kloostertuin een dertigtal nestkasten opgehangen. Een grote groep koperwieken laten van zicht horen en foeragerend op de paardenwei. Tijdens deze wandeling krijgen we de havik tweemaal te zien, zij was de aanleiding dat we gevraagd werden voor deze wandelingen. Ook de sperwer en buizerd komen langs tijdens onze rondwandeling. Dit was het bruggetje naar de havik van De Stelt.

Havik HH10 De Stelt

Als we na deze wandeling nog langs de weg staan te praten over een nest van groene specht ziet Paul in een keer het nieuwe nest van de havik. Wat leuk dat we er eerst zowat onderdoor zijn gelopen maar niet gezien hebben. We gaan nog meer voldaan naar huis.

22 maart Oss.

Vandaag starten we met regen dus regenbroek aan. Liekle gaat vandaag met ons mee. Met regenweer is het rustig in alle territoriums die we vandaag bezoeken. Geen kekje niets gezien! Toch even in het kort een beschrijving.

Havik HH1 Putje Oss

Hier zijn twee nesten maar wij denken dat het achterste het gaat worden. De nestrand is opgehoogd. We vinden drie plukresten van duif.

We gaan richting Herperduin

Havik HH2 Koepelweg

Ook hier zijn twee mooie grote nesten in het lariksbosje die alle twee zijn opgehoogd. Dus nog onduidelijk welk nest in 2018 gebruikt gaat worden.

Havik HH3 Zevenbergseweg

Het nest is opgehoogd verder geen bijzonderheden.

Havik HH4 Snippenjacht zuid

Het is afwachten wat er hier gaat gebeuren. Nest ziet er doods uit. Hier genieten we van de boomleeuwerik als we een boterham eten. Er is een voorzichtig zonnetje.

Havik HH5 Snippenjacht oost

Nest ziet er goed uit. We vinden een witte braakbal en verderop haren van....?

Navraag bij Annemarie van Diepenbeek: het zijn haren van een ree. Wat er in de braakbal zit is nog een open vraag, volière- vogel? Wordt vervolgd.

Havik HH11 Ganzenven

Het nest hoog in de Douglas spar ziet er goed uit. Verder geen havik activiteiten.

Via het Ganzenven naar de Maashorst.

Maashorst- Noord

Hier zien en horen we een appelvink. Verder geen havik geluid net als in de andere territoriums.

Het is jammer voor onze gast, volgende keer meer / beter.

Groet,
Berry

Broedseizoen haviken laat op gang

Ook dit verslag is een verzameling van verschillende bezoeken. Wij hebben de indruk dat er nogal wat verschil is in legdatum van de verschillende haviken. De temperatuurschommelingen zullen daar debet aan zijn. We hadden 20 april 25 graden en nu op 27 april is het koud/bewolkt en amper 12 graden. Tja, april doet wat hij wil.

Het valt op dat de haviken meer aan de randen zitten in Herperduin. Vaak particuliere bosstukken waar rust is en geen bosomvorming plaats vindt! In het centrum van Herperduin, Ganzenven en Snippenjacht, zijn we nog niet zeker van de drie haviken die er zaten. Hier moet de camera van Arno duidelijkheid brengen. Voorzichtige constatering.

7 april even een korte ronde Oss, Herperduin.

Ik kreeg een e-mailtje van Edward Sliwinski. Hij was op familiebezoek met Pasen in Oss. Tijdens het hardlopen in Herperduin, voor hem bekend roofvogelgebied, hoort hij een havik roepen op een ongebruikelijke plek. Hebben jullie dat ook dat je oren altijd open staan voor vogelgeluiden? Een virus dat je mee draagt als vogelaar. Met deze informatie ben ik vandaag op pad. Het voor ons bekende buizerdterritorium links over de fietsbrug is de te onderzoeken plek. Een groot nest waar de buizerd van afvliegt, zie ik. Een plukrest van een houtduif in het sperwerbosje richting het Mariakapelletje valt wel op, bijzonder denk ik.

11 april terug, nu samen met Paul. Weer het gehele gebiedje doorlopen, niets gevonden. Als ik later bij de fiets sta om verder onze route te vervolgen hoor ik de havik kekkeren! We gaan weer opnieuw het bos in. Geluid komt vanuit de richting van het buizerd nest. Paul ontdekt aan de bosrand 20 meter van het buizerd nest de havikhorst in een lariks vrij laag. Bingo!!

26 april havik HH13 fietsbrug Herperduin

Het regent als we vandaag weer terug zijn bij de nieuwe havik. Ruipennen zoeken is in deze periode het hoofddoel. Als het havikvrouwje haar eieren heeft gelegd en gaat broeden, begint de ruicyclus. Het is een uitdaging om deze ruipennen terug te vinden. Ze liggen verspreid in de omgeving van het nest. Zoals jullie weten is dit de vingerafdruk(individuele herkenning) van de roofvogel. We vinden 4 handpennen(2x HP3 en 2x HP4) en een staartpen.

Vanaf het derde levensjaar kunnen we twee hoofdtypes onderscheiden. Het venstertype en balkentype. Bij het balkentype, meest voorkomend, slijben de lichte vensters geleidelijk dicht, zodat de overheersende indruk van de pen steeds grijzer wordt en lichte plekken uiteindelijk verdwijnen. Ook de veerlengte is individueel bepaald. De leeftijdsbepaalde veranderingen in het balkentype laten vanaf het derde levensjaar een classificering in de volgende categorieën toe: 4 jaar, 5-6 jaar, 7-10 jaar e 11-15 jaar.

(handleiding veldonderzoek Roofvogels Rob Bijlsma)

Verder verslag bezoeken 7 en 11 april

Havik HH10 De Stelt

Hier heeft de havik een nieuw nest gebouwd in de kloostertuin boven in een douglasspar. Het nest ziet er nog klein uit, een wankel bouwsel. We vinden wel een ruipen(HP2), er is nog geen dons aan de rand zichtbaar.

Havik HH1 Putje Oss

Deze havik zit al vast te broeden dus al veel donsveertjes aan de nestrand. Ook veel plukplaatsen met resten van duif, sierduif, ekster. We vinden een ruipen (HP2)

Havik HH2 Koepelweg

We zien het havik mannetje dat luid kekkert. Het voorste nest in een lariks is hier in gebruik. We zien een donsveertje aan de nestrand. Ook plukrest van sierkip en duif. De twee postduivenringen onder het nest nemen we mee. We zien ook een buizerd hier rondhangen, is daar nog plaats voor?

Havik HH3 Zevenbergseweg

Geen bijzonderheden!

Havik HH4 Snippenjacht zuid

We zien het havikpaar samen in de lucht boven het nest. Vrouwtje kekkert.

Havik HH5 Snippenjacht oost

Geen bijzonderheden! Een zwarte specht laat zich meermaals horen.

Havik HH11 Ganzenven Geen bijzonderheden! We genieten van gekraagde roodstaart en goudvi
Verder verslag bezoekrondes 26 april

Havik HH10 De Stelt

Voor mij nog niet duidelijk of de havik op het nieuw gebouwde nest zit. Geen dons, het regent, dat kan de oorzaak zijn.

Havik HH1 Putje Oss

We staan nog bij de fiets als we twee appelvinken goed in de kijker hebben. Ook horen we putters en goudvink roepen. Bij het haviksnest dons dat verregent is maar nog zichtbaar. Veel plukresten van duif. Het vrouwtje wordt goed verzorgd.

Havik HH2 Koepelweg

We horen het mannetje roepen als we het lariksbos inlopen. Geen ruipen gevonden, altijd moeilijk hier. Wel horen we groene specht en veel goudhaantjes in de lariksen.

Havik HH3 Zevenbergseweg

Als we weer op de fiets zitten horen we overal zwartkoppen zingen. Ook hier geen bijzonderheden.

Havik HH4 Snippenjacht zuid

Geen bijzonderheden, als even de zon doorkomt drinken we onze koffie op het bankje.

Havik HH5 Snippenjacht oost

Hier is een feestje geweest, bierblikjes, wijnflessen, een barbecue en twee boodschappentassen met spullen. De bosopzichter heeft een briefje achter gelaten dat de spullen snel moeten verdwijnen. Ik zal contact opnemen en zeggen dat alles er nog ligt en staat. Geen havik activiteiten.

Barbecueën in een sparrenbos

Plukrest buizerd Hofmansplassen

Havik HH11 Ganzenven

Geen havik activiteiten!!

Op de terugweg de Hofmansplassen waar we een buizerd territorium ontdekken. En een tuinfluiter horen zingen. Er zijn nog geen oeverzwaluwen.

Havik HH9 Munsche Heide Maashorst

We zien dons aan de nestrand. Verder is het stil. Geen ruipen gevonden!

Havik HH12 Kanonsberg Maashorst

Nog steeds onduidelijk.

Zo, voor Oss weer bij geschreven. Oo ja, de raven op de Maashorst hebben vijf jongen in hun nest groot te brengen.

Jullie hebben nog een verslag te goed van rondes eind april roofvogelgebied in Bernheze. En nieuws over de slechtvalk in Ravenstein.

Groet,
Berry

Einde van het broedseizoen van de haviken

Ons laatste contact via deze berichten was voor mijn vakantie begin juni. Toen beschreef ik de nestbeelden van de roofvogels in het onderzoeksgebied van de Gemeente Bernheze. Ook het succesvol broedgeval van de slechtvalk in Ravenstein kwam toen aan bod. Schreef ik in april nog dat de haviken van Oss, Herperduin en Maashorst-noord laat op gang kwamen, moet ik dit dus wel bijstellen of nuanceren. Er waren verschillen in legdatum van ongeveer een week. Dat zagen we toen we met de stokcamera de inhoud van de nesten beter in beeld kregen. Veel foto's krijgen jullie te zien die we maakten met de stokcamera van Arno van Eggelen. Opvallend is het leeftijdsverschil.

Slechtvalk Ravenstein

Ravenstein 30 mei 2018
 11.07
 515 gr. kroop 0 vill 158
 48 70/28 staant 50/19
 tars. 45.06 Et 8.36
 klamm 100 okndvl 0
 et B&V 5.512.265

Gegevens voor de nestkaart

De jong geringde slechtvalk "Henk" heeft de nestkast verlaten. Ook de ouders worden nu niet meer dagelijks gezien in Ravenstein, zo hoor ik van de plaatselijke waarnemers. Hier naast nog een foto uit het ring boekje van Peter van Geneijgen.

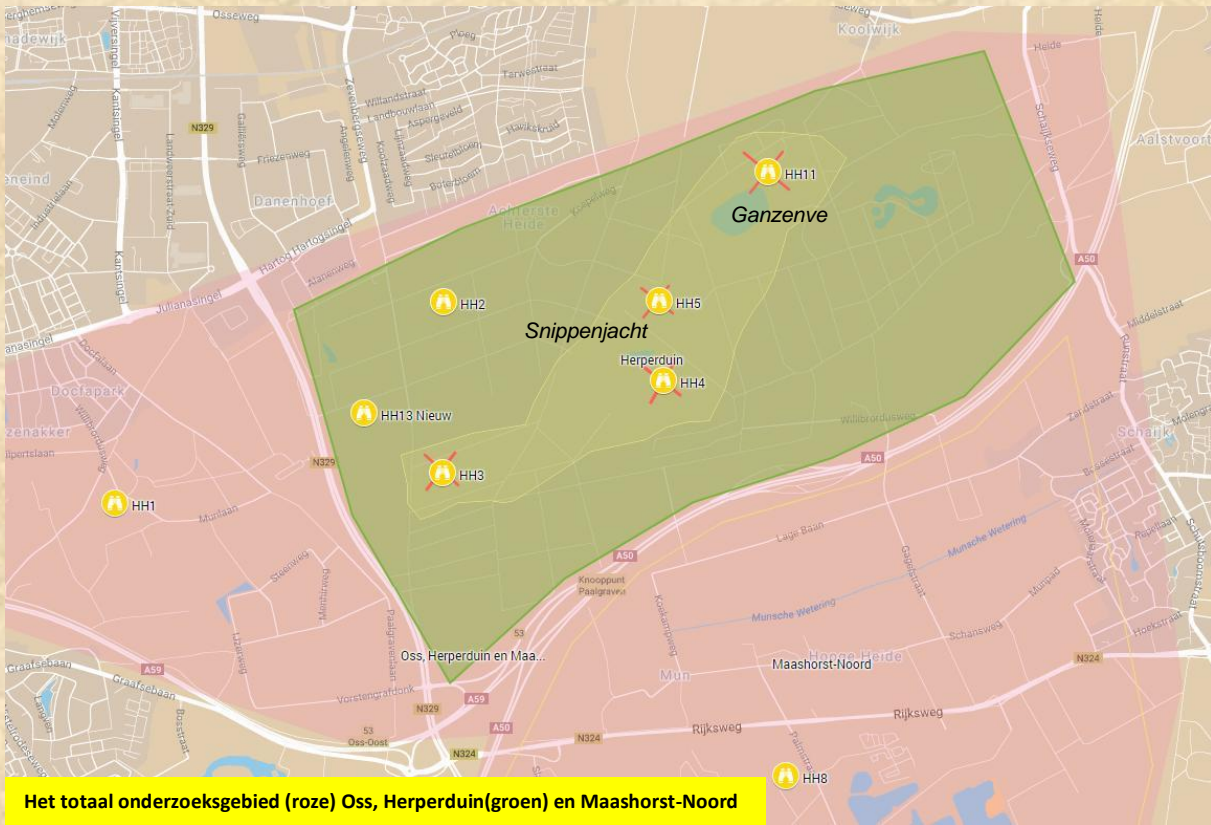
Een van de slechtvalk ouders. Foto Paul Reijs

Haviken

Nu meer over de haviken waar de takkelingen van de nesten zijn maar nog wel roepen in de buurt naar hun ouders. Voor ons een mooie tijd om prooiresten te verzamelen onder de succesvolle nesten. De meest verzamelde prooiresten zijn op naam gebracht. Jullie krijgen hier later meer over te lezen.

Maar nu alvast wat nest foto's in dit verslag. En een overzicht van de broedresultaten in het bijgevoegde schema.

Roofvogel inventarisatie Oss Herperduin en Maashorst Noord 2018							
bezoek datum	nest locatie	legdatum +/- 2dg	aantal eieren	aantal jongen	leeftijd jongen	nesthoogte (m)	soortboom
8-6-2018	de Stelt Oss	1-apr	3 stuks	3 stuks	30 dagen	10 mtr	douglasspar
7-6-2018	het Putje Oss	4-apr	3 stuks	3 stuks	25 dagen	12 mtr	grove den
7-6-2018	Koepelweg Herperduin	28 april(?)	3 stuks			19 mtr	lariks
7-6-2018	fietsbrug Herperduin NIEUW	29-mrt	3 stuks	3 stuks	35 dagen	12 mtr	lariks
6-6-2018	Zevenbergseweg Herperduin	geen broedpoging!				13 mtr	lariks
6-6-2018	Snippenjacht Zuid Herperduin	geen broedpoging!				23 mtr	lariks
6-6-2018	Snippenjacht Oost Herperduin	geen broedpoging!				13 mtr	douglasspar
6-6-2018	Ganzenven Herperduin	geen broedpoging!				19 mtr	douglasspar
8-6-2018	Munsche Heide Noordoosten	6-apr	3 stuks	3 stuks	20 dagen	16 mtr	lariks
6-6-2018	Maashorst Noord	4-apr	3 stuks	3 stuks	25 dagen	20 mtr	douglasspar
6-6-2018	Kanonsberg Maashorst-Noord	niet gevonden					

Het totaal onderzoeksgebied (roze) Oss, Herperduin(groen) en Maashorst-Noord

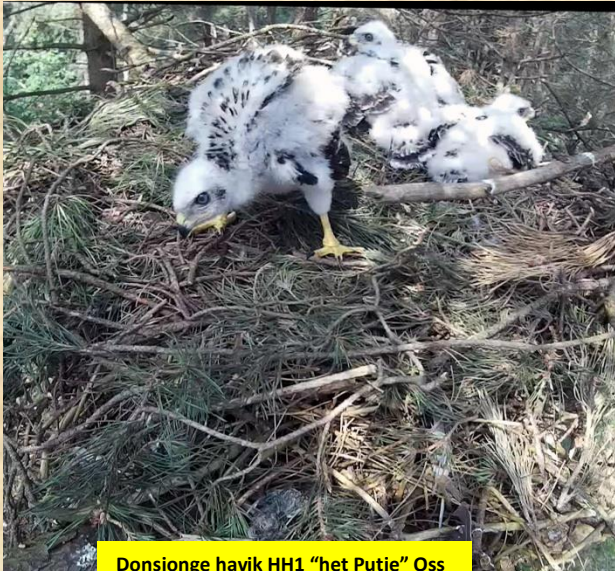
Opvallend is dat vier haviksparen gevestigd in het centraal gedeelte van Herperduin niet tot broeden zijn overgegaan. In de rustigere bos percelen die aan de randen liggen van Herperduin, particuliere bosjes die afgesloten zijn, ging het wel goed. Er was zelfs een nieuwe succesvolle vestiging van een havik. Wat is de oorzaak?

Drie vliegvlugge haviken op nest havik HH13 Herperduin

Hierboven de vliegvlugge jongen bij havik HH13 op 7 juni, ze springen bijna van het nest.

De nestopnames genomen op 7 en 8 juni met de stokcamera. Zie de leeftijdsverschillen hieronder op de foto's, Koepelweg nog eieren en vliegvlugge jongen op het nest op "de Stelt".

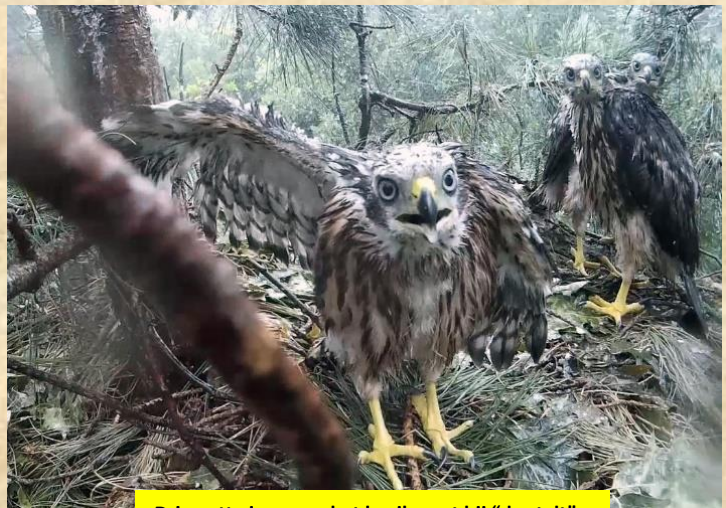
Donsjonge havik HH1 "het Putje" Oss

Nog eieren bij de havik HH2 Koepelweg

Drie donsjonge bij de havik HH8 Munse Heide

Drie natte jonge op het haviksnest bij "de stelt"

Opvallend bij de havik prooiresten die wij vinden is: Veel minder postduiven, het zijn meer de inheemse duivensoorten als houtduiven, tortelduif en holeduiven. Dit jaar hadden we op vier plekken de groene specht als prooi. Daar gaat het dus goed mee zal je denken. De havik van de Munse heide had een gevarieerd menu en verzamelde verschillende vogelsoorten, bij de gebruikelijke prooien ook een torenvalk en jonge bosuil.

Bij elkaar gelegde prooiresten nest Munse Heide.

Buizerden

Buizerd op nog geen 10 meter van haviksnest Herperduin

Buizerden die wij tegenkomen tijdens onze havik rondes worden bezocht en bijgehouden. Dat waren er dit jaar niet veel. Vermeldingswaard is de buizerd die met succes een jong grootbracht op een nest op minder dan 10 meter afstand vanaf een nieuw gevestigde havik op Herperduin. Hiernaast de foto genomen op 7 juni.

Sperwer

Dit jaar geen sperwer nesten gevonden in Herperduin. Wel twee succesvolle nesten in het ander roofvogel onderzoeksgebied in Bernheze. In het volgende verslag meer hierover.

Wespendief

In onze omgeving ben ik een tweetal tegengekomen in de buurt van Vorstenbosch dat was op 15 mei. Verder geen waarnemingen na die tijd.

Tijdens de wespndief telling op Herperduin/Maashorst-Noord (Kanonsberg) zijn geen wespndieven waargenomen. Deze telling is in samenwerking met Vogelwacht Uden. In de omgeving van Uden zijn drie wespndieven waargenomen. Later meer.

Ik las tijdens mijn vakantie in het boek

Stilte, ruimte, duisternis

Verkenningen in de natuur

Door Kester Freriks

Een gemeenschappelijk kenmerk in de definities van natuur is de afwezigheid van menselijke bemoeienis, zoals treffend staat omschreven in het WNT als 'onbeaarrbiede Natuur". Dat brengt het begrip 'natuurwet' dichterbij: 'een onveranderlijke regel waarnaar men de veranderingen en verschijnselen in de natuur verklaart' en ook de 'wet die uit de natuur zelve voortvloeit'. Een betrekkelijk nieuw woord is 'natuurwaarde', dat pas in de laatste editie van *Van Dale Groot Woordenboek van de Nederlandse taal(2015)* voortkomt: 'waardevol element in de natuur(planten, schone lucht enz.).

Tot volgende keer.

Groet,
Berry

Broedgegevens Roofvogels 2018

soort	naam	plaats	eieren	jongen
Havik	HH01	Het putje Oss	3	3
Havik	HH02	Koepelweg Herperduin Oss	3	? 1
Havik	HH03	Zevenbergseweg Heperduin Oss	0	0
Havik	HH04	Snippenjacht Herperduin Oss	0	0
Havik	HH05	Snippenjacht Herperduin Oss	0	0
Havik	HH08	Munsche Heide Maashorst-N	3	3
Havik	HH09	Munsche Heide Noordoosten Maashorst-N Schayk	3	2
Havik	HH10	De Stelt Oss	3	3
Havik	HH11	Ganzenven Herperduin Oss	3	3
Havik	HH12	Kanonsberg Maashorst-Noord	?	?2
Havik	HH13	Fietsbrug Heperduin Oss	3	3
Havik	h0	Loosbroek Wolvenbos Loosbroek	3	3
Havik	h1	Heesch de Wielen	0	0
Havik	h3	Nistelrode zweefmiegveld	0	0
Havik	h5	Dinther Klotbeek	4	4
Havik	h9	Heeswijk Heidebloemse dijk/Rukven	?	?
Havik	h12	Loosbroek Jonkerbos	3	3
Havik	h13	Heeswijk-Dinther Wildhorst	3	0
Havik	h15	Heeswijk-verlengde Rukven	3	3
Havik	h21	Heesch Hooge Vorssel	4	4
Havik	h20	Nistelrode Rauwe Heide	3	3
Havik	h24	Vorstenbosch Nistelrodesedijk	3	3
Buizerd	BB01	Fietsbrug Heperduin Oss	1	1
Buizerd	b23	Heesch Berkt	2	2
Buizerd	b30	Heesch Wijst	2	2
Buizerd	b31	Nistelrode Hooge Vorssel (A50)	2	2
Buizerd	b24	Loosbroek Brabantwater-1	2	1
Buizerd	b32	Heesch De Wielen	1	1
Buizerd	b35	Heeswijk Heidebloemse dijk/Rukven	2	2
Buizerd	b36	Loosbroek Jonkerbos	1	1
Buizerd	b50	Heesch hooge Vorssel	2	1
Buizerd	BB10	Oss witte Hoef	2	2
Buizerd	BB15	De Stelt Oss	2	1
Buizerd	BB16	De Stelt achter tuincentrum Oss	2	2
Buizerd	BB17	Oss Putje	2	2
Sperwer	s6	Dinther Bosweg	5	4
Sperwer	s10	Heesch Bomenpark/Paalgraven	5	4
Sperwer	SS8	Oss Derde heistraat	5	4
Sperwer	sh3	Oss De Stelt	5	4
Torenvalk	t7	Loosbroek Bleeken	5	3
Torenvalk	t8	Loosbroek Dorpstraat 22 Bart v Krieken	5	5
Torenvalk	t11	Heesch Meerweg	4	2
Torenvalk	t10	Heesch de Wijst Heuvelstraat Petersrit	5	1
Torenvalk	t9	Nistelrode Achterstr 34 Jan vd Braak	4	2
Boomvalk	bv1	Heesch omgeving Ruitersweg	0	0
Slechtvalk	SL1	Ravenstein Heus Veevoeders	3	1